

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold. 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220.

Op. pravništvo, na katero najse blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229

Naši učitelji.

X. Tožbe na naše učiteljstvo množé se od dne do dne; vedenje nekterih (mi želimo da velike menjšine) učiteljev je naše narodne stvari na ravnost protivno; nij več dvoma, da ima naš narod celo v vrstah učiteljev najzagriznenejših sovražnikov. Položenje „Slov. Nar.“ nasproti g. g. učiteljem je bilo vedno nepristransko, jim prijazno; kajti on je trdnega mnenja, da morajo vsi stanovi slovenski vzajemno k narodni sreči pripomagati in da je baš učiteljski stan za naš napredek imeniten in neobhodno potreben, da ima torej narodno preobrazovanje najbolj od strani narodnega učiteljstva svojega največjega pospela pričakovati. Ako torej tu o naših učiteljih katero spregovorimo, smo si svesti, da bode naša beseda, izhajajoča od nepristranske strani, našla tudi dostojno vvaženje.

Pred vsem je naše mnenje, da se od izobrazbenih učiteljev v prvi vrsti tirja potrebno znanje, posebno pak pedagogičsko znanje, ker vednosti, kakovih učitelj v selskej šoli in nasproti čisto ali vsaj maloukim otročičem potrebuje, nij težko si pridobiti. Način pak, kako se te vednosti naj predavajo, je čisto posebno važen. Obrnovši to istino na naše šolske razmere ne bojimo se, da bi nam kateri šče tako izobrazbeni učitelj mogel tajiti, ka je deco treba v maternem jeziku, slovensko deco tedaj v slovenskem jeziku podučevati. Ta stvar je vže tolikokrat bila preresetana in razpravljena, da je vse dokazovanje popolnoma odveč; vsaka pedagogičska knjiga novejšega časa, posebno pa nemške pedagogične knjige ponavljajo in poudarjajo Ratichov stari izrek: „Vse najpoprej v materinem jeziku“. Tudi se ta prosti nauk uči s pripravniških kateder, pod katerimi so sedeli učitelji, in se tudi šče zdaj kakor temeljni zakon pedagogičski oznanja, takó da nij dopuščeno misliti, ka bi učitelji za-nj ne vedeli. Odkod tedaj prihaja to, da ga nekteri učitelji iz prakse izpuščajo? — Meni se vidi, da prvi vzrok je nekakov farizeizem, ona

velika, posebno dnešnji den vladajoča laž, katera v življenji razločuje teorijo in prakso, ktera trdi belo, pa dela črno, ktera kakor bibliški farizej ljubezen na jeziku, v srei pak sovražstvo nosi. Čemu je neki teorija, ako nij kazalo pri dejanji, ako jo ne sledimo kakor pravilo pri naših delih? Jaz menim, da tako razločevanje izvira iz samih plitvih glav.

Drugi vzrok je pomanjkanje potrebne značajnosti in volje. Nij-li v resnici sramota, ako si vsaka baba smeje nasproti izobrazbenemu učitelju, več pedagogičnega in metodičnega znanja prisvajati nego vse učene pedagogike? Ako se učitelj, kateri bi moral resnic svojega uka in dostojnosti svojega poslanstva živo svest biti, da od prvega nevedneža in suroveža v kozji rog ugnati? Kakovo ljubezen k znanosti svoje, kakovo čuvstvo lastne časti mora to biti, ako učitelj vsa svoja znanstvena prepričanja zatajivši postane slepo orodje nepedagogičskim, zarjavelim predsodkom, ako se on ponuja za orodje pospeševanju gluposti in otročjega trpinčenja? Jaz menim, da takovo ponižanje nij oznanovalca omike, „luči“ in posvečenja dostojno. Učitelji te vrste, ogledite svoj značaj in trdnost svoje volje v svojem dušnem zrealu!

Tretji in glavni vzrok takega naopačnega ravnanja pak moramo iskati v krivem razumevanji naše narodnosti in v pomenjkanji rodoljubja. Nekteri učitelji se žalibog šče niso povzdignoli do ideje narodnosti; oni v svoje zaslepljenosti sebe izjemljejo iz naroda; oni hote svoje osobne namene doseči brez naroda; jim se vidi to „nationalitätsschwindel“, ako se kdo poganja za pravice svojega naroda, med tem ko oni sami nemščino, nemške pesni in nemško mišljenje (torej tudi zaničevanje slovenstva) razširjajo, kar pa po njih mislih nij „nationalitätsschwindel“! Učitelji te vrste ménijo, da, če delajo za svoj narod (in če tudi ne drugač kakor podučeváje po slovenski, kar je jih sveta dolžnost in znanstvena potrebnost), da le delajo za duhovščino (kakor da je slovenski narod in duhovščina eno

ter isto!), da razgrinjajo temo (kakor da je poduk po pravičnej metodi „tema“!), da šolske zakone rušijo (kakor da so šolski zakoni z nemškim podukom eno in tisto!), da sebi bodočnost in eksistenco podkapljajo (kakor da bi sami neznačajniki imeli pravico do življenja!) i. t. d.

Iz ugovorov takih in enakih, ktere slišiš včasih iz ust kakega takega učitelja, moramo soditi na popolno podlost, spačenost in nemoralnost nekterih izmed tega stana. Potrebe našega ubogega naroda so jim čisto tuje, tudi malovažne; glavna jim je — košček kruha; preteklost in zgodovinska krivica, storjena naši omiki po krivo osnovanih šolah, to jim je — turška briga; o tem, kako je blagost naroda z blagostjo vsakega pojedinca zvezana, kako vsak člen naroda za grehe in za opustke vsega naroda mora trpeti, o požrtvovanji v narodov prid, sploh o vsem tem, kar je patriotizem, se v glavah takih učiteljev šče nij zdanilo, čas in jegove tirjatve, dolžnosti človeka proti človeštvu — to vse je zadušilo hlepljenje po — koščeku kruha. In kako kratkovidno je to hlepljenje! Namesto da bi se v narodu svojem ukorenili, izdajajo svoje sedeže tujcem; kajti, ako bi naši rojaki enkrat začutili potrebnost popolnega p o n e m č e n j a, tedaj bi si trdih Nemcev poklicali, in naši učitelji morali bi se tujcem umeknoti. Kdor pri nas nemčevanje pospešuje, tistega bode isto nemčevanje požrlo; tak si sam svojo jamo koplje. To nekterim učiteljem v svarilo!

H koncu pa zagotovilo: da hvala Bogu! narod slovenski šče ima toliko moči in jakosti, da se bode svojim domačim sovražnikom vedel ubraniti, kajti parola se pri Slovencih vedno krepkeje glasi: Ali z narodom, ali pa proč iz naroda!

Adresa hrvatskega sabora.

Vaše ces. in kralj. apost. veličanstvo!
Kralj in gospodar naš premilostljivi!
Mi velmože, dostojanstveniki in zastopniki

Listek.

Politika.

Človeštvo se muči s politiko, kakor s hudičevim stanovanjem. Kje hudič prav za prav stanuje, nas uče duhovniki. V peklu, pravijo. Kje pa ima politika svoj sedež, to se težko pove. Politika je stvar, katero povsod najdemo, katera povsod svojo moč oziroma svoj tisk čutiti daje, pa vendar nikdo ne ve, kdo jo je prav za prav iznašel in kdo to iznajdbo po služabnih mašinistih izvršuje.

Imel sem mačko, s katero sem hotel napraviti fizikalichen eksperiment, namreč, kako se bode nosila v brezračnem prostoru. Ko sem iz posodve, v katero sem mačko dal, zrak izzajemavati začel, postala je mačka jako nemirna. Gledala je na desno, gledala je na levo, da bi zagledala sovražnika, namreč luknjo, skoz katero atmosferični zrak uhaja. Naenkrat ugleda mačka luknjo, dene na njo svojo tace in jaz nijsem mogel dalje zraka izzajemavati — mačka je politiko iznašla!

V jutranji deželi, ki ima toliko pripovedek,

živél je nekda j kralj, ki si nij vedel pomagati proti svojim puntarskim podložnim. Sklical je vse modrijane svojega kraljestva, posvetoval se z njimi, pa nobeden nij vedel, kako bi vodil politiko, da ukroti podložne. Kar pride nek zdravnik na kraljev dvor. Zdravnik je rekel, da ve, kako bode uklonil puntarje. Kralj ga pokliče pred sebe. Zdravnik začne svoj najpokornejši govor, globoko priklonjen, tako-le: Velemogočni gospod! Lomiš si glavo, kako ukrotiti podložne. Jaz sem priprost zdravnik, znam izvrstno ravnati s svojimi bolniki in sem pri tem vedno svojo korist dosegel.

Kralj ga vpraša, kako in kaj da počenja z bolniki in zdravnik reče: Pred nekim časom je prišel kmet k meni, ki se je ob trn hudo zboldel, trn je globoko v meso šel in noga je moža zlobolela. Pregledal sem nogo in kmetu trn še globočeje porinil v nogo. Potem sem mu rekel, naj gre v božjem imenu domu, v osmih dneh bode že bolje; ako pa bi hujše bilo, naj zopet pride. V osmih dneh je kmet točno prišel zoteklo in obvezano nogo sicer, pa tudi z eno debelo gosjo. Gospod, mi reče, noga me še hujše boli kakor poprej. Jaz sem se delal, kakor bi hotel nogo

pregledovati, pa potisnil sem mu trn še globočeje. Na to ga spravim zopet domu in mu rečem, naj pride zopet v osmih dneh, ako mu bode hujše. Od samih bolečin se je kmetu barva spreminjala, ko je odhajal. Osmi dan pride točno zopet in njegov hlapec mi ob enem eno tele prižene. Gospod, reče kmet, noga je že vsa otekla in komaj sem že prilezel. To nič ne dene, odgovorim jaz, bode že bolje. Pogledam bolečino in mu trn še globočeje potisnem, dasiravno je hudo ihtel. V osmih dneh naj pride zopet, ako ne ozdravi, mu naročim. Ta osmi dan se je moral že voziti, prignal pa mi je tudi enega vola. Komaj so ga z voza vzdignili in prinesli pred mene. Porinil sem mu trn še globočeje v nogo in mu rekel, naj doma ostane v postelji, ker mi je že vse zdajal in nij nič več imel pri hiši. Mož se je noga užgala in srečno je umrl. Jaz pa sem imel debelo gos, tele in vola.

Razumem te, reče kralj. Ti si najmodrejši v celi deželi. Od denes si veliki vezir mojega kraljestva in dam ti svojo kraljevo besedo, da bodem vedno se ravnal po tvojih naukih v svoji politiki.

naroda kraljevine Dalmacije, Hrvatske in Slavonije zbrali smo se, odzivajoč se premilostivemu pozivu Vašega veličanstva od 29. marca t. l. na dan 15. junija v sabor v glavnem mestu Zagrebu ter smo zaslišali v podložniški pristojnosti previšnji kr. odpis od 11. junija t. l.

Zbrali smo se s tem večjo pripravnostjo, ker dežela, že skozi leto in pol brez vsakega zakonitega zastopstva, zahteva našo trajno delavnost, če neče, da se dušni in gmotni njen razvitek zapreči in njeno prebivalstvo izvrže promenljivosti nevedenega stanja.

Prešinjeni globokim osvedočenjem o velikej potrebi raznovrstnih reform v vseh vejah državnega življenja, zlasti v upravi, sodstvu in poduku, odzivali se bomo v prirojenej zvestobi blagim nameram V. V. in vršeči na korist dežele našo ustavno pravico gledé teh in še drugih autonomnih predmetov, posvetovali se bomo zrelo in mirno o tistih zakonskih predlogih, katere nam V. V. v previšnjem kr. odpisu obeta, ter bomo svoje predloge z mogočim pospešenjem na previšnje potrjenje predložili.

Mirno in trajno zakonarsko delavnost držimo za tem potrebnejšo, ker je ona edina v stanji umiriti v deželi pravno svest in povrniti naroda zaupanje v javno oblast, ki se je žali bog globoko potresla v tečajih zadnjih treh let.

V tem reformatorskem delovanju moremo se samo onda dobremu vspehu nadejati, ako bode sabor našel podporo in pripomoč v takej vladi, ktera bi odlikovana zaupanjem V. V. vživala tudi zaupanje naroda.

Da bodo koristi te kraljevine varovane v tistih državnih poslih, kateri spadajo v skupno ogersko-hrvatsko zakonarstvo, izbrati čemo odzivajoči se pozivu V. V. v smislu §. 32. in 36. čl. I. 1868. zastopnike za predstoječi skupni zbor.

Z radostjo smo izvedeli iz previšnjega kr. odpisa, da je skupno ministerstvo pripravilo važne predloge, od katerih se jih več tiče izvedenja občil v našej domovini.

Z enako pripravnostjo bomo izbrali iz svoje sredine kraljevinski odbor, da se vsled vteloavljenja varaždinske krajine, mesta Senja in občine Siska z enakim odborom ogerskega sabora dogovori v smislu §. 70. čl. I. 1868. o premembi §§. 31, 41 in 42 istega članka.

Sicer pa mislimo, da bi bilo v interesu previšnjega prestola V. V. v korist porazumljenja med trojedno kraljevino in kraljevino ogersko, zlasti pa za umirjenje naše domovine, če bi se delokrog in oblast tega kraljevinskega odbora razširila.

Izkustvo namreč poslednjih treh let je pokazalo nedvojbno, da neke ustanove čl. I. 1868., s katerim se je državopravno razmerje med trojedno kraljevino in kraljevino ogersko uredilo, niso na korist kraljevine Dalmacije, Hrvatske in Slavonije.

V področje skupnega zakonarstva in uprave prenesli so se marsikateri drž. poslovi, katerih skupnost ni pogojena po državnej vkupnosti z Ogersko kraljevino.

Način zastopanja na skupnem zboru, kakor je tam ustanovljen, pokazal se je tečajem treh let neprikladen zlasti zavoljo tega, ker se naše zastopstvo vleče tudi v njegovo zakonarsko delovanje.

Tudi samouprava, katera je našej domovini odmerjena, postaja neplodna že vsled ustanove letnega pavšala za pokrivanje njenega troška, molcé o tem, da se kljub temu, da je tej kraljevini enak letni prihod odmerjen, vendar javna bremena povekšavajo in njene potrebe vsako leto rastejo.

Sedanji položaj bana probujeva željo, da se ustanovi način, kako bi samouprava te kraljevine in odgovornost bana postala resnična, kakor to §§. 47. in 50. čl. I. 1868. narekujejo.

Ravno tako smatramo tudi vprašanje zavolj mesta Reke z dotičnim okrajem po smislu §§. 66. čl. I. 1868. in poleg zaključka saborskega od 20. julija 1870. še kot nerešeno vprašanje, ktero

se ima onim načinom rešiti, ki je v tem zakonu određen.

Zavoljo tega pojavila se je v našem narodu živa želja, da se te ustanove onim pōtem premenijo in izpravijo, kakor je v §. 70. istega članka naznačen.

Pa tudi od ogerskega sabora se nadejamo, da bo tudi on na premilostivi poziv V. V. zavolj revizije čl. I. 1868. ravno tako iz svoje sredine izbral ravnopraven kraljevinski odbor.

Svojo podložniško hvaležnost izražujemo V. V., ker je previšnjim proglasom od 8. junija 1871 blagoizvolilo odrediti v načelu razvojničenje cele vojniške krajine, ter pod enim izdati predhodne naredbe, po katerih se njeno vteloavljenje materni zemlji pripravljajo.

Tisti lahki in spretni način, pōtem katerega je varaždinska krajina brez vsake potežkoče prešla iz vojniškega sistema v ustavni, in pōtem katerega ravno sedaj po previšnjem odpisu od 9. junija t. l. prehaja tudi ogerska krajina, daje nam upanje, da bo V. V. izpolnilo tisto našo in celega krajinkega naroda zmerno prošnjo, ter tudi preostalo hrv. slav. krajino v trojedno kraljevino vteloavilo, da bi tako tudi ona čem preje prestopila na ustavno polje in v zakonotvorno sodelovanje teh kraljevin.

Po tem ko je V. V. blagoizvolilo opetovano priznati, in po tem ko tudi §. 66. čl. I. 1868. vtrjuje, da Dalmacija pripada k zemljišči in k državnej celoti trojedne kraljevine, po tem ko se je z druge strani dalmatinski zbor v svojih adresah od 7. septembra 1870. in 14. oktobra 1871. za združenje z Hrvatsko in Slavonijo jasno očitoval, ter prepokorno prosil, da se obadva sabora sedaj združenih posestric pōtem odbora o načinu združenja dogovorita; si tudi mi prisvajamo to željo dalmatinskega sabora, zmerno proseči V. V., da blagoizvoli obadva sabora postaviti v oni položaj, da bi se pravu, potrebi in vročej želji teh posestric čem preje zadovoljilo.

Kraljevina Dalmacija, Hrvatska in Slavonija zedinjena in potrebnimi pogoji za samosvojno in državno življenje providena, bo čvrsta podpora prejasnemu vladarskemu prestolu svojega premilostivega kralja in naj zvestejša zaveznica ogerske kraljevine.

Vašega c. in kr. ap. Veličanstva itd.

XXV. odborova seja „Slovenske Matice“.

9. julija 1872.

Odkar je Matica, še nij bilo take viharne odborove seje, kakoršno smo doživeli 9. julija t. l. Šlo je za napravo lastne Matične tiskarne: „Sl. N.“ je o tej stvari že prinesel obširen članek, in ravno ta članek dajal je povod g. dr. Bleiweis-u, še pred začetkom stvarne debate strastno mahati po „Sl. Narod-u“ in tako vzbujati občno razburjenost, katera se nij več dala pomiriti, ter nadvladala po celej seji.

Nazočih je bilo 20 ljubljanskih odbornikov in 3 zunanji: gg. gf. Barbo, Trstenjak in Rajč.

G. tajnik bere sporočilo, iz katerega smo poizvedli, da so Matici na novo pristopili 4 ustanovniki in 99 letnikov. G. Kozler P. je spet daroval 100 zemljevidov slovenske dežele najnovejšega izdanja „Matici“, katera jih naj daje šolam in učiteljem „Matici“ odslej pristopivšim.

Nasvet odseka za izdavanje knjig: naj se Matica udeleži vsesvetne dunajske razstave 1873. l. se po nekaterih ugovorih gg. Trstenjak-a in Rajča, katerima se to udeleževanje nepotrebno in nekoristno zdi, z večino dveh tretjin odbora sprejme.

Potem pride na vrsto nasvet odseka za tiskarnico:

„Sedaj, ko je jako ugoden čas, naj se Matica poprime dovoljenja c. k. deželne vlade od 26. marca 1870. l. šte. 2071, ter si po izgledu Mohorjevega društva ustanovi lastno, čisto novo tiskarnico zlasti za svoje potrebe — ki pa tudi drugega ponujaneja jej dela ne bode zametala, — in to v pritličnih prostorih svoje hiše, ktera se

v ta namen prearedi tako, da se vhod prestavi iz Salendrovih ulic in velika veža spremeni v sobo.

V ta namen naj se za začetek odloči 10.000 gold. ustanovnine iz volil in daril Matici došlih; osnova in vodstvo tiskarnice naj se kakor pri Mohorjeve družbe tiskarnici izroči odseku treh udov, ki meseca oktobra 1872 l. dá primerno predelati hišo, s tiskarničnim voditeljem samostojno do 1. novembra 1872. l. oskrbi tiskarsko tvarino, postavi tiskarnico in dalje oskrbuje tiskarnico, vendar pa tako, da je ozir denarnega gospodarstva odgovoren odboru.

Odbor oskrbovalnemu odseku dá opravični red in konec gospodarskega leta (31. dec.) izreče nagrado iz čistega tiskarničnega dobička t. j. iz ostanka po vseh poplačanih stroških, kakor: 500 gld. za obresti od ustanovnine, 300 gld. za uporabo tiskarnega blaga, 140 gld. za najemščino in 2400 gld. za plačilo voditelju in dnino 6 delalcem.“

G. Lesar bere obširno poročilo v katerem skuša dokazati, da bi Matičina tiskarna gledé na stroške ustanovljenja in vzdržanja že shajala, ker je upati, da zraven Matičinih tiskovin, katere znašajo na leto 2125 gold., bo že dobila 1500 do 2000 gold. na leto drugih tiskarnih del. Sicer pripozna, da v najneugodnišem slučaju, ko bi namreč ne imela tiskarna drugih tiskovin, ko Matičnih, bi Matica škodo imela, da pa ta škoda bi z ozirrom na Matično premoženje nikakor ne bila velika, k večjemu 465 gold. na leto. Zakaj si Matica še nij napravila svoje tiskarne, akoravno je že 1870. l. dobila koncesijo, temu je bil uzrok, da je gosp. Blaznik še živel, ki je bil izvrsten tiskar in se tedaj nij bilo bati, da bi se Matične knjige ne tiskale o pravem času. Tudi bi konkurencija zoper Blaznika bila težavna. Zato še le zdaj po smrti Blaznika je prišel ugoden čas, da si Matica ustanovi svojo lastno tiskarno!

Zato stavi odsek že gori omenjeni predlog. Ko bi se pa ta predlog ne sprejel, bo odsek stavil še dva nasveta, katera bo pozneje na znanje dal.

G. dr. Bleiweis poprime besedo: Predno se začne debata o tem predlogu, se mu zdi potrebno, odgovarjati na nek članek, ki je bil o tej stvari te dni v „Slov. Narod-u“ in kateri „nesramno“ napada njega in njegovo stranko, ter njihovo čast žali. *) Pred vsem hoče v protokolu seje konštativno imeti, da je „grda laž“ „Narod-a“, da še le po ustanovi tako zvane narodne tiskarne se je začelo delati za „Matično“ in sicer energično še le po Blaznikovi smrti **) Odbor Matice je dobil že 1870. l., ko od narodne tiskarne še ni bilo govora, koncesijo in izvolil poseben odsek, ki je vse potrebno poizvedeval. Kar se tiče istega „zakotnega zasedanja“ nekaterih odbornikov zaradi tiskarne, je menda vsakemu na prosto voljo dano, koga hoče povabiti v kateri koli posvet. Res je,

*) G. dr.! Mi si sicer v čast štejeemo, da veliko važnost pripisujete našim člankom in smo zmirom pripravljene, vselej vse zagovarjati karkoli pišemo. A to vendar sprevidite, da se borimo z neenakim orožjem, ako nas Vi napadate v Matičnem odboru, na mestu, kjer nam nij mogoče odgovarjati. Saj imate „Novice“, v njih sprožite svoje pušice; „Novicam“ že tako gradiva pomanjkaje, sicer bi ne ponatisile cele strani „Brenčeljna“ in ne mučile svojih bralcev s neskončnimi dopisi iz Kostanjevice. Uredn.

**) Laž, — praviše g. dr.? Počasi, mirni bodite! Kje tiči laž? „Sl. N.“ pravi od besede do besede: „Že devet let „Matica“ svoje knjige izdava; v vsem tem času se jej nij mudilo z ustanovljenjem tiskarne (če ravno je že l. 1870 koncesijo v roke dobila, bi „Narod“ lahko bil dostavil). Še le, ko je „Narodna tiskarna“ v življenje stopila, se je nekaterim odbornikom muditi začelo z „Matično tiskarno; vendar je še le po Blaznikovi smrti nastala nujna potreba.“ Tako „Narod“. In g. Lesar, kaj pravi on v svojem sporočilu? „Da se Matici ni mudilo s tiskarno, dokler je Blaznik živel, ker je on bil izvrsten tiskar itd.“ Iz tega dosledno, da bi Matica bila še 10 let in dalje čakala s svojo tiskarno, ko bi g. Blaznik bil še toliko časa živel. Kje je tedaj laž, g. dr.? Tedaj je tudi g. Lesar lažnjivec, ker isto trdi, kar mi. Čudno, da móra človeka strast tako zaslepiti. — Škoda za vas, da ste na stara leta svoj flegma izgubili. Uredn.

(Dalje v prilogi.)

da niti g. dr. Razlag, niti dr. Vošnjak, nijsta bila povabljeni; prvi ne, ker je že tako bil v odseku in popolnem informiran; poslednji ne, ker tudi on k svojim posvetovalnim shodom le samo povabiti, ki so njegovega mnenja. Posebno razžaljiven ne samo za g. dr. ja, ampak za vse gospode ki so pri tistem shodu bili, je stavek v „Narod-u“: „mnogi najpošteniši narodni elementi bodo odtegnili svoje moči društvu, katerega vodstvo nema odbor, ampak samo neki klub, ki dela po volji Bleiweis-Costa-Lesarjevi“. Ali to nij največje razžaljenje za nas, da bodo izstopili najpošteniši, tedaj le ostanemo mi, ki nismo poštene? kliče emfatično g. dr. Bleiweis. *) Terja še enkrat, da se v zapisniku odborove seje konstatuje „Narod-ova“ „laž“, to tem bolje, ker pisatelj istega članka menda med nami sedi. **)

Po končanem tem govoru, kateri je bil pa še vse ostreje in s posebnim srdom govorjen, bil je ves odbor osupnen, ker si nikdo nij pričakoval že v začetku namesto stvarne debate, osobne strastne napade.

Prvosednik g. dr. Costa meni, da tega nij treba v zapisniku konstatovati, ker je vsa zgodovina „Matice“ v tajnikovem sporočilu obširno razpravljena.

G. Dav. Trstenjak: Obžaluje, da se je debata namesto mirnega posvetovanja o predloženem predmetu, začela s takimi nepotrebnimi osobnimi napadi. Kar smo ravnokar morali poslušati, je brez taktne. Kar se v časnikih piše, naj se po časnikih zavrne, ne pa pred društvo donašati stvari, katere se le ene ali druge osebe dotikajo. Mi nismo zato zbrani, se vtikati v časnikarsko polemiko, ampak zato, da se mirno in tehtno posvetujemo o naših narodnih težnjah, o vprašanih, ki so največje važnosti za razvoj in slogu narodovo. G. govornik tedaj protestuje, da bi se v sejin zapisnik take osobne stvari zapisovale, ker vendar Matičin odbor nema naloge, preiskavati, kdo je pisal ta ali oni članek v kateri časopis.

G. dr. Bleiweis (z vzvišnim glasom): Naj pa taji g. dr. Vošnjak, če nij resnica. Ali ni on včeraj Blaznikovim gospodičnam rekel: Lesen Sie den gestrigen Artikel im „Slov. Narod“, er ist von uns“.

G. dr. Vošnjak: Povabljen sem k seji mat. odbora, ne pa pred sodnijo, da bi se zagovarjal, kar pišem ali ne pišem v časnike — čudim se, da more pameten mož take prazne čenče pobirati in prednašati zbranim resnim odbornikom „Matice“. Ako hoče g. dr. polemizirati s „Narodom“, saj ima „Novice“ na razpolaganje, tukaj pa stvar nij na pravem mestu, in je nespodobna. Gosp. govornik želi, da se vendar enkrat pride k stvarni debati.

S tem je končan ta prav po nepotrebnem provociran prepir, ki pa je uzročil, da je odslej debata skozi imela nek razburjen značaj.

G. dr. Razlag se oglasi za besedo.

(Konec prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Ljubljane 11. julija. [Izv. dop.]

Naš novoimenovani deželni prvosednik grof Aleksander Auersperg se je včeraj ob 6. zvečer pripeljal z brzovlakom iz Grada v Ljubljano. Pričakovali so ga na kolodvoru: knez Metternich in tajnik deželne vlade na Kranjskem dr. Ve-

*) Kdor more iz „Narod“-ovih besedi kaj takega sklepati, temu je resrditost zadušila vso mirno mišljenje. „Mnogi“ vendar niso „vsi“; ako tedaj mnogi izstopijo, še zmirom lahko mnogi najpošteniši ostanejo, in bog nas varuj, da bi mi dvomili nad poštenostjo Matičnih odbornikov, če tudi niso našega mnenja; pač pa bi nekaterim želeli večje odločnosti in prvotnega, iskrenega, slovenskega rodoljubja.

**) Grozno, nezaslišano in neverjetno! V „Sl. N.“ pisati in — v Matičnem odboru sedeti! In strop se nij podrli nad tem hudodelnikom? — Menda so že zavolj mnogih pravičnih, milost naših našli vmesni nepravilni, ki se predrznejo biti družega mnenja, kakor gg. Bleiweis, Costa, Lesar.

Uredn.

stenek in njegova rodbina. Na večer je bil grof Auersperg v njemu najljubši družbi „gfrettblüderjev“ slavno sprejet in bil je kakor se čuje v pozno noč velik pir, dir in „žigelštajn“. „Gfrettblüderji“ so še denes od vesti, ki jih je Auersperg jim poročil tako od veselja in drugega omamljeni, da še denes po ulicah kar tavajo. Denes zjutraj ob desetih so se predstavljali uradniki deželne vlade in tudi finančni uradi. Tudi odbor konstitucionalnega društva je bil prišel po onikrat v zboru napravljem sklepu, novega deželnega prvosednika pozdravit. Ker je bil dr. Kaltenegger tudi pri deputaciji, nij dvomiti, da je bil popevan od obeh strani velik „tedeam“ na ustavo. Jutri se bodo predstavljali še drugi uradi, učitelji itd. Potem ko se grof Auersperg malo oddahne, počne menda enega za drugim pokončavati Slovence.

Kako je znal odstavljeni deželni prvosednik zdajšnji baron Wurzbach v interesu kranjske dežele delati in kako je bil vsakokrat „nepri-stransk“, kaže slučaj, ki se je dogodil zadnje dni njegovega uradovanja. Prišla je bila k njemu deputacija iz Novega mesta in mu je izročila spomenski spis za železniško črto iz Ljubljane čez Novomesto v Karlovec. Tej deputaciji je gospod baron Wurzbach vse obljubil. Precej potem pa je šel v kupčijsko zbornico in z dr. Costom, Kozlerjem in knez. Auerspergom napravil konsortium za železnico iz Ljubljane na Žužemberg v Karlovec, ki je kneza Auersperga pooblastil za zastopanje pri vladi.

Popoldne je prišla deputacija iz Trebnjega, to pa je g. Wurzbach že sprejel z menj veselim obrazom in rekel, da s črto čez Novomesto ne bo nič, ker je knez Auersperg za to čez Žužemberg. Tako je ravnal gospod deželni prvosednik Wurzbach, med tem ko je vedel da pride deputacija 48 velikih posestnikov k njemu za črto čez Novomesto. On kot deželni prvosednik je stopil v železniški konsortium za železnico, ki na korist kneza Auersperga, ko je moral vedeti, da od njega bo ministerstvo o svojem času terjalo nepristransko poročilo o koristi ene ali druge črte. Denes seveda je g. Wurzbach opravičen, ali takrat ko je stopil v konsortium nikakor ne, ker nij vedel, da bo tako hitro moral zapustiti mesto deželnega prvosednika Kranjske. To poročam za spomin, da se bode vedelo kako je Wurzbach delati znal. Deputacija prej omenjenih 48 velikoposestnikov se je predstavila novemu deželnemu prvosedniku Auerspergu.

S Krasa, 9. jul. [Izv. dop.] Čudna pota so začeli upotrebovati Slovenci v zadnjem času, da bi dospeli do njihove svrhe, do zedinjene Slovenije. — Strankarstvo vrinolo je mogočne korenike med narodno inteligencijo, in nesloga, vedna prijateljica Slovencev, pognala je spet nove kali. Glavni sedež grešnikov deležnih naglavnih grehov sebičnosti bil je do sedaj v Ljubljani, kar pa še nij največje hudo za nas goriške Slovence bilo, dokler se jim nij posrečilo dobiti v Gorici verne podružnice, katera si je ustvarila za razširjanje njenih skrivnih namenov „Glas“. Poročati Vam pa morem gotovo vest, da je pri našem ljudstvu narodna zavest že premogočna in zaupanje v rodoljubno stranko in v njeno glasilo „Soča“ preukorenjino kakor da bi mogel oni čudni „Glas“ seči v deveto vas, kakor se sam hvali.

Ali žalostno je to, da se še zdaj med Slovenci najdejo ljudje, kateri so pripravljani za skledico Ezavove leče, katero jim ponujajo tobožni milosti delivci od zgorej, prodati narodovo prihodnjost. Vem, da bodo oni ljudje to moje mnenje krivo natolcevanje i nesramno obrekovanje imenovali, tudi vem, da bodo moje izpoved kot nasledek nekega pisma smatrali, ktero so razposlali previdni rodoljubi po Goriškem da bi nepremišljence posebno pa simple i „gutmlüthige“ ljudi varovali pred „spletkami katere jim nastavljajo goriški kanoniki“. Pa naj, saj bodo prav imeli če bodo zadnje trdili.

Ali kaj družega more človek misliti če dobro premisli in pretehta način „Glas“-ovega nastanka?

Kar „Glas“ piše o svojem nastanku, to je le toliko da piše, kajti tako naivnega si ga vendar misliti ne morem, da bi on to pisal iz namena, da mu bi kdo verjel. Tedaj denimo to njegovo izpoved ad acta in iščimo pravih uzrokov drugdje.

Že precej po smrti ranjce „Domovine“ spoznali so goriški rodoljubi, da jim nij rok križem držati, pri tako pusti ledini ki je ovirala izcimek vsakega sadu energične narodne zavednosti. Spoznali so pa tudi, da je tedanja oportunitetna dualistična politika, katero je „Domovina“ tako vrlo začela, politični obzor na Goriškem tako čudno zasukala, da ga more samo neprestrašeno krepko delovanje zopet na pravo pot napeljati.

V ta namen se je ustanovilo društvo „Soča“, katere odločno delavnost pričajo obili tabori, ki so se pod njenim vplivom in trudom napravili in velikansk napredek glede narodne zavednosti prostega ljudstva uzročili. Ali že kmalu po začetku so se našli častilakomneži, kateri so začeli vodnikom društva zavidati zaradi spoštovanja, katero je bilo prirobnemu ljudstvu zmirom očividnejše. Posebno pa je spekle one častilakomneže, ko si je društvo list ustanovilo. Tresli so se od jeze in nesramno obrekovali in zabavljali v znanem ljubljanskem listu. Hujskanje in obrekovanje od one strani bilo je tako silno, da se je društveni odbor celo do kompromisa ponižal, da bi se sloga ohranila; ker so se pa nasprotniki po prostovoljnem odstopu rodoljubnega odbora tako trdne čutili, terjali so od čistih rodoljubov preveč i kompromis je v našo čast splaval po vodi. Prišle so volitve in glej skoro enoglasno bil je voljen prejšnji odbor in ni eden nasprotnikov se nij mogel vmes vrniti. Tedaj zdaj je bil čas, da bi si ustanovili posebno društvo, posebni list, če so bili prepričani da so njihovi „nasprotniki“ na krivem potu. Zdaj so so se imeli rodoljube pokazati spoznavši, da le edino njih postopanje more goriške Slovence propada rešiti. Ali oni tega storili niso, ljudje od lastnega upa goljufani poskrili so se po kotih ter zavidljivo gledali vspešno društveno delovanje. O listu se jim pa še sanjalo nij. Tedaj po „Glasu“ naveden uzrok njegovega nastanka je že djan ad acta, drugi uzrok namreč boljšega prepričanja in narodove ljubavi je ničev in ovržen, ostane nam na zadnje še ena zadeva, katera bi mogla list na noge spraviti. Ta je, ko bi bil list nemško-laško-liberalen ali pa društvo duhovščini sovražno. Pa o tem nij treba dosti pisati. To očitante demontujejo najbolj nemški i laški časopisi, kateri vedno Sočane psujejo. Kakor iz vsega razvidno, ostane pravi uzrok le vedno tisti, kateri se jim očita. Prašal bo pa „Glas“: S čim se nam more pa vendar opravičiti sum, da imamo z vlado kake nakane? Prav lahko, gospodje! Čas in razmere, v katerih se je rodil list, so take, da mora vsak človek, kateri le količkaj misliti zna, na to misel pride. Kajti Rauscherjevi pogovori z ministrom Stremayrom, njegov organ „Volksfreund“, Schwarzenbergova okrožnica do češke duhovščine, znana udanost vladina našega škofa, odvisnost „Gl.“ in njegovega uredništva od tega nenarodnega škofa, zadnja številka Glasova in nekateri njeni vodje, vse to je v neki zvezi, katera vzbudi v človeku take misli, da se jih težko znebi če bere še deset dopisov v „Glasu“ s Krasa napolnenih z nevmestnimi Horacijevimi verzi. In če še k vsemu temu pismu pride iz takih krogov kot je ono ki dela „Glasu“ toliko preglavice, katerega uzročitelju je dano tudi kedaj za vladne kulise pogledati, po tem je pa človeku cela ta uganka ne samo sumljiva ampak tudi nekako prepričevalna. — Dopisnika s Krasa v prvi številki Glasovi pa obžalujem, da ima letošnje spremenljivo letno vreme tako velik vpljiv na njegov značaj.

Iz Črnikala (pri Kopru), 4. julija.

[Izv. dop.] (Naše narodno šolstvo.) „Slov. Narod“ ima, če prav ne dovolj, vendar mnogo naročnikov tudi v Istri. Ali izven puljskega dopisnika se nikdar noben poročevalec iz naše tužne, a važne deželice ne oglasi. Tudi meni nij ugod-

no pri sreči, ko primem pero. Predmetov imam poln koš, a eden je morda nevhvaležniši od drugega. Da bi hotel o naši narodnosti pisati, bi mi srce krvavelo; ako se domislim naših zatiralcev, lahonskih birokratov, se me neznana togota polasti, ter prositi moram, naj bi kmalu došel čas osvete, kajti drugače nam ne more biti pomagano. Vendar sem se namenil o našem stanju in situaciji „Sl. Narodu“ poročati, ter bodem denes nekoliko nekoliko izpregovoril o našem šolstvu.

Odkar so bile razglašene nove šolske postavbe, nij vidnega napredka pri naših šolah, kakor ga prej nij bilo. Vse je tako slabo, kakor je bilo po starem, z razločkom, da sedaj se mnogi duhovni ne marajo več za šolo brigati. Namesti da bi iz narodnega obzira pridno delali in vplivali za slovensko šolo, šobo napenjajo. Misli bi bilo: saj so drugi nadzorniki, in pravi strokovnjaki in ti skrbé sedaj za šolstvo. A temu nij tako. Neka stara obrabljena pokveka pride redno dvakrat na leto v naše šole, pravi, da je „špetor školastik“ in kakor pride, tako gre. Kajti našega jezika ne razume, in menda šolstvo mu je zadnja stvar. Njegovo našelo, so: diete. Lahoni nam sicer ne vrivajo italijanski jezik v niže šole, a tudi za nje prav nič ne storé, in torej vsak si lahko tolmači izrek našega c. k. okrajnega glavarja v Kopru, kateri je v Loki g. župniku rekel: „wir thun für die slavischen Schulen deshalb nichts, damit dieselben von selbst untergehen“. Sramota, trikrat sramota Vam, okrajni paša! Vaš izrek dela čast vaši osobi! Torej pot do omike nam hočete zapreti. In ker ne morete z enim udarcem naše šole podreti, zato jim polagom grob kopljete. Naš paša, g. Kodermac iz tominskih hribov doma, vr eden brat Ogrinčev, ne samo da za šolo nič ne skrbi, da učitelji, kakor vojaki na Turškem, po več mesecev niti počenega vinarja ne dobé, tudi njegovo vsestransko delovanje je ničevno. Nobene stvari ne izvrši, kar spada v njegovo področje in le tam voha, kjer zavohati nič nij.

Naj še v kratkih potezih opišem prvi učiteljski zbor koperskega okraja dne 17. junija t. l. Skrajni čas je bil, da so po tolikih pretečenih letih ustave odgojitelje mladosti v posvet zbrali; a ta zbor, vse je bil, samo posvet ne. Bilo je 24 učiteljev in 11 učiteljic. V italijanskem jeziku je g. Kodermac nekaj o nalogi učiteljevi čveketal in poudarjal, da sedaj imajo učitelji osodo šole v rokah (plačo? Pis.). Odrinil je takoj po teh besedah, ne vem, je-li so ga preplašili pogledi učiteljic ali se je zbal slov. učiteljev. „špetor školastik“ je potem nad pol ure nekaj čital, in sijajno pokazal, da niti čitati ne zna. Slovencem je tudi nekaj povedal, a nobeden ne zna kaj, ker jezik v katerem je isto pravil, je bil preje hindostansk nego slovansk. Smešno je bilo od strani učiteljev da so iz gole galanterije, si za zapisnikarja neko mlado učiteljico izvolili, katera pa nij hotela onega častnega mesta prevzeti, pa — postavo je treba spoštovati, in morala se je ukloniti volji učiteljev (Italijanov). Saj nij bilo treba zapisnikarja, ker nij bilo kaj pisati. Grajati bi moral italijanske učitelje, da ne razumevajo parlamentarskega življenja, ker vsi so kričali, oni „špetor“ pa jih je gledal; volili so nekatere Lahone v posebne odbore; za namček, se ve, tudi dva Slovenca, katera bosta nasvetovala, kakove knjige bi bile prikladne za našo mladost. Seja je bila končana ob osmi uri popoldne, ne da bi bili gospodje kaj tehtnega sklenili. Slovenskih učiteljev je bilo pri tem čudnem zborovanju kakih 10, in oni se nijso, a tudi se nijso mogli vdeležiti lahonskega kričanja. Pametno bi bilo, naj bi drugikat slovenski učitelji posebej svoj zbor imeli. Jaz stavim prošnjo na „špetorja“ in „pašo“ in vprašanje: zakaj jim niste plačali potnino, kakor ste jim obljubili in zagotovili? Mar ne veste, da imajo pičle plače, in da še te ne dobivajo po več mesecev. Torej, ako so prisiljeni po Kopru zadnje prihranjene krajcarje trositi, jim drugi dan potrebni kruh zmanjka. Učitelji vaju za lažnike razglašajo, in to po vsej pravici, ker

se ž njimi norčujete, zakaj jih zopet kličete na 31. julija in 1. avgusta t. l. v Koper? Morebiti povelečati italijansko kraljestvo! Kruha, kruha jim dajte.

Okrajnemu šolskemu svetu v Kopru povem, da nij noben učitelj v dotiki s tem dopisom, da se ne bi potem kakemu učitelju pripetilo, kakor pred dvema letoma gospodu v Pasji vasi, kateremu so hoteli c. k. Lahoni vsled nekega dopisa v „Sl. Nar.“ — službo vzeti.

Delniško društvo „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Ozirajo se na razglas od 28. decembra lanskega leta opominja podpisani odbor, da se ima vplačati tretji obrok 25% na delnice „Narodne tiskarne“ (ena delnica po 100 gld.)

15. dan tega meseca.

Dotični zneski pošiljajo naj se društvenemu blagajniku gosp. Petru Grasselliju v Ljubljani.

V Ljubljani 10. dan julija 1872.

Upravni odbor za delniško društvo „Narodna tiskarna“.

Dr. Vošnjak, tajnik. Dr. Razlag, predsednik.

Politični razgled.

Nedavno je dunajska „Militär Zeitung“ pisala članek proti temu, da bi se Avstrija spuščala v zvezo s Prusijo, ter priporočala prijateljstvo s Francosko. Ta članek avstrijskega vojaškega lista je dal ruskim novinam „Birževije Vjedomosti“ povod napisati daljši članek o tem vprašanju. Ta ruski časopis pred vsem pravi, da Rusija avstrijski Avstriji ne bi bila sovražna, temuč sovražna mora biti le nemško-magjarski Avstriji. Avstrija nij še tako na slabih nogah, kakor se misli. Samo če hoče pošteno federalizem uvesti in Slovanom pravična biti, potem jej je rusko prijateljstvo in prijateljstvo francoske republike gotovo, sicer pa nemogoče.

Češki „Pokrok“ je prinesel zadnjo sredo članek z naslovom: „Poljaki in federalizem“. V tem članku omenja omenjeni organ dr. Riegerja veselo prikazen, da se med Poljaki množe glasovi, ki izrekajo, da je Poljakom treba delati v ozki zvezi z ostalimi deli federalistične stranke. Posebno zagovarjata to misel „Dziennik Poznanski“ in „Gazeta Narodova“. Zadnji časopis kaže na Francosko, kako žalostno je centralizem Francijo demoraliziral, kako še le mora Avstrijo, ki nema samo enega naroda, nego je sestavljena iz mnogih narodnosti. Da sta centralizem in dualizem Avstriji škodljiva, je že več ko očividno, — ostaje samo še federalizem. V čeških fundamentalnih člankih, katere je Hohenwart za svoj program sprejel, bil je prostor za vso gališko resolucijo, državni zbor jo je skoro do gola ostrigel in vendar so še poljski poslanci s centralisti v državni zboru združeni. Poljski poslanci sploh so krivi, da so stvari v Cislajtanciji do tje dospele, kjer so. Ako so Poljaki v resnici nezadovoljni s svojim položjem, treba da odstranijo može kakor Grocholski, Zybkiewicz, Czerkawski itd. in si izbero take, ki bodo vedeli se pridružiti tisti stranki, ki edino hoče in more Poljakom dati kar žele. Ako so v resnici, pravi „Pokrok“ proti koncu, v Galiciji življi, ki nijso zadovoljni s politiko, katero so poljski poslanci do sedaj na Dunaji vodili — in po znamenjih kažočih se v takih izjavah smemo soditi, da so — treba da vsi v Galiciji delajo, da se osnuje tam stranka s pozitivnim programom za zblizenje z ostalimi federalisti v Avstriji. — Seveda tudi mi Slovenci ničesa bolj ne želimo, ko uresničenje tu izrečene misli, kajti ako bi Poljaki resnični in trdni federalisti postali, tedaj je zmaga federalizma v naši cesarjevini vprašanje najbližjih dni.

Iz Bosne, „iz slovanskega podjarmljenega iztoka“ prinaša „Črnogorac“ članek jednega Boš-

njaka, kateri pravi, kako je bilo vse zastoj, da so iztočni kristijani že 15 let po novinah pisali in „človekoljubni Evropi“ svoje nadloge tožili. Evropa vidi v njih samo predmet, s katerim se hoče osladiti, na katerega dobitvev špekulira. Zato terja Bošnjak: „zlomimo pero, s katerim smo pisali in zagrabimo puško. Edini imamo dovolj moči. To je dokazal hercegovinski vstanek l. 1859, bosanski l. 1858, bokeški l. 1869, pa bolgarski, arbanški in drugi.“

Razne stvari.

* (Pruski agitatorji in Bismark na Koroškem.) V Celovcu je imelo neko nemško pevsko društvo veselico 20. junija pri Sandwirtu. Udje so telegrafirali na Bismarka čestitko: „možu, ki je nemškemu narodu zedinjenje ustvaril.“ Na ta migljaj, naj brž pride tudi po koroško-nemški narod, odgovoril je Bismark, da pride kmalu, namreč telegrafiral je iz Varzina, da mu je ta pozdrav „dokaz, da so prijateljske razmere med nemškim rajhom in Avstrijo ne samo politične naravi, temuč da se oslanjajo tudi na mdsobojne simpatije.“ — Bog zna koliko tacih Bismarkovih opominov, naj se pridno tla za Prusijo pripravljajo in Avstriji grob kopa — pa ostane tajno! Izdajalstvo tu in tam, visoki krogi so pa slepi in ne vidiijo da vlada dela za Pruse!

* (Izlet Sokola v Škofjo Loko) bode v nedeljo 14. julija. Sokol odrine zjutraj ob 1/2 7 uri z godbo iz telovadnice na južno železnico in odtod do Medvod. Tam bode zajutrek pri g. Martanu, po zajutru sv. maša v Preski, potem gre Sokol peš skozi Goričane, Soro, Drago, Pungert, Gorteče, Hosto in Puštal (1 1/2 ure hoda) v Loko, kjer dospe ob 11. uri. Ob 12. bode skupni obed pri g. Jan. Guzel-u. Ob 3. uri se poda Sokol z godbo na Kolodvor sprejeti iz Ljubljane došle goste. Ob 4. uri se začne ljudska veselica z godbo petjem telovadbo in plesom „na vincarjih, ki bode trajalo do 1/2 9 ure ob kateri uri se poda Sokol z godbo na kolodvor in z vlakom nazaj v Ljubljano. Slavno vodstvo Rudolfove železnice je bilo tako prijazno in je znižalo voznino za polovico. Izkaznice za znižavo vožnjo se dobivajo od četrtka naprej pri ravnatelju izleta g. Josip Nollu v dram. pisarnici (čitalnica I. nadstropje) od 10 do 12 ure zjutraj in od 2 do 4. ure popoldne.

* (Iz Slov. Goric) se nam piše, da smo bili krivo podučeni, ko smo zadnjič omeujaje predstavljena adjunkta Paulicha iz št. Lenarta v Ptuj, menili, da valjda ne zna slovenski. Naš dopisnik poroča, da so bili Sloveno-Goričani prav zadovoljni s Paulichom, ker govori in piše slovensko in se nij nikoli ustavljal slovenskih vlog prejemati ter je bil strankam vedno pravičen.

* (Zopet povodenj na Češkem.) V južnozpadnem delu Češke so se 9. t. m. zopet oblaki pretrgali in poročajo se, da je v okolici Pilzna in Radnic povodenj nastopila.

Gospodarske stvari.

Tržne cene.

V Trstu. Pšenica 7 gld. 20 kr., turšica 5 gld. 75 kr., rž 5 gld. 50 kr., ječmen 4 gld. 75 kr., oves 2 gld. 60 kr., fižol 7 gld., bob 6 gl. 13 kr., leča 7 gld. 75 kr., žima 43 gl., cunje 11 gld. 75 kr., knoper 10 gld. 75 kr., vinski kamen 20 gld., maslo 51 gld. 50 kr.

V Ljubljani. Pšenica 6 gld. 50 kr., rž 4 gld. 20 kr., ječmen 3 gld., oves 2 gld., ajda 4 gld. 90 kr., proso 4 gld. 50 kr., turšica 4 gld. 30 kr., vagan krompirja 3 gld. 20 kr., leča 6 gl., grah 6 gld., fižol 6 gld. 20 kr., maslo 52 kr., salo in špeh 40 kr., jajca po 2 kr., seno 1 gld. 10 kr., slama 1 gld., drva (22") 4—6 gld.

V Novem mestu. Pšenica 6 gl. 20 kr., rž 4 gl. 60 kr., ječmen 3 gl. 80 kr., oves 2 gl. 20 kr., soržica 5 gl. 30 kr., ajda 5 gl. 60 kr., turšica 4 gl. 60 kr., fižol 8 gl. 80 kr., maslo 50 kr.

V Mariboru. Pšenica 6 gl. 60 kr., rž 4 gl. 80 kr., ječmen 3 gl. 80 kr., oves 2 gl. 20 kr., turšica 4 gl. 50 kr., ajda 3 gl. 80 kr., proso 4 gl.

V Celji. Pšenica 6 gl. 80 kr., rž 4 gl. 60 kr., ječmen 3 gl. 80 kr., oves 2 gl. 10 kr., turšica 4 gl. 40 kr., ajda 4 gl., proso 3 gl. 50 kr.
V Ptujih. Pšenica 6 gl. 40 kr., rž 4 gl. 15 kr., ječmen 3 gl. 90 kr., oves 2 gl. 20 kr., turšica 3 gl. 90 kr., ajda 3 gl. 50 kr., proso 3 gl. 45 kr.
V Varaždinu. Pšenica 6 gl., rž 4 gl., ječmen 3 gl. 25 kr., oves 1 gl. 90 kr., turšica 4 gl. 55 kr., ajda 4 gl. 90 kr.

Za nesrečnike na Češkem

je dalje „Slovenskemu Narodu“ došlo:

Prenesek iz št. 79 „Slov. Naroda“	gld.	kr.
Gosp. Brinšek	3	—
Štefan Pernavsl, župnik v Kamnici pri Mariboru	2	—
Skupaj	712	80

Administracija „Sl. Naroda“.

Za Tomšičev spominek.

Prenesek iz št. 34 „Sl. Nar.“ 1733 gld. 80 kr.
Po gosp. Brinšek-u nabrano: 40 kr. —
50 kr. — 2 gld. — 1 gld. — 50 kr. —
in g. Brinšek 2 gld., v vsem 6 „ 40 „
Skup . . . 1740 gld. 20 kr.

Dunajska bors 12. julija.

Napol.	8	88
C. k. cekini	5	33
Srebro	108	50

Pri **Janezu Giontiniju in R. Mihelaču**, bukvarjih v Ljubljani je na prodaj:

Vertec,

časopis s podobami za slovensko mladost, od lanskega leta 1871. Trdno vezan po (136—1) 2 gld. 50 kr.

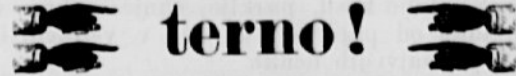
Cenilnik pušk.

Damast Lefauchaux, dvocev: 30, 33, 35, 38, 40, 45, 48, 50 do 80 gld. itd.
Damast Percussions, dvocev: 18, 23, 25, 28, 30, 35, 40 do 60 gld. itd.
Železni Pereuxions, dvocev: gld. 11.80, 12.50, 13, 14, 16 do 18 itd.
Revolverji, šest strelcev, ki se sami prožijo: 7, 9 do 12 m/m, veljajo gld. 8.40, 10.40, 12.80, 16, 18, 22, 24 do 30 itd.
Tercecol, samokres, dvo- in enocev, gld.: 1.20, 1.80, 2, 3, 4, 5 do 8.

Vsake baže patrone, vse to po fabriški nizki ceni, po povzetji (Nachnahme) razpošiljam.
O p o m b a. Kdor denar naprej pošlje, dobi provizijo.
V Kropi na Gorenjskem. (135—1)
Matej Soršak. Kropp, Oberkrain.

Preobilna sreča

se je nad mano razlila, kajti **dobil** sem z instrukcijami za igranje v loteriji od profesorja matematike **R. v. Orlicé**, Berlin, Wilhelmstrasse 5.

Tisoč in zopet tisoč zahval temu nesebičnemu dobrotniku!

Hopfendorf. Jan. Lindenthal m. p. učitelj.

Te srečne instrukcije tudi nepremožni lahko izvrše. Obrnite se samo zaupno na profesorja matematike **R. von Orlicé** v Berlinu (Wilhelmstrasse 5). Vprašanja, ki samo **5 kr.** porto veljajo, dobe precej zastonj odgovor z daljšim razlaganjem. Gornji. (124—1)

Novo oznanilo sreče.
Glavni dobitek 360.000 mark nove nemške državne veljave.

Dobitke garantira država.
Povabilo k udeležanju pri **mogočih dobitkih** velike države garantirane denarne od loterije. (134—1)
2 milijona tolarjev gotovo dobiti morata.

Dobitki te koristne državne loterije, katera ima vsled načrta samo 60.000 srečk, so sledeči: namreč 1 dobitek event. 360.000 mark nove nemške državne veljave ali 120.000 tolarjev pr. krt., specijelno tolarjev 80.000, 40.000, 25.000, 20.000, 15.000, 12.000, 2krat 10.000, 3krat 8000, 6000, 3krat 5000, 13krat 4000, 3000, 38krat 2000, 1500, 155krat 1000, 318krat 500, 400, 451krat 300, 200, 575krat 100, 210krat 80, 60, 50, 20.500krat 47, 9225krat 40, 31, 22 & 12 tolarjev, in pridejo oni v malih mesecih v 6 oddelkih do gotove določebe.

Prvo vzdigovanje dobitkov je **uradno** na **25. in 26. julija t. l.**

določeno in velja za-nj

cela . . . originalna srečka samo 7 gl. a. v.

polovična " " " 3 1/2 " " " "

četrtina " " " 1 3/4 " " " "

v bankovcih in pošiljam te od države garantirane originalne srečke (nobene prepovedane promese) za frankirano poslan znesek tudi v najdaljše kroje.

Vsak udeleženec dobi od mene zraven svoje originalne srečke tudi z državnim grbom preveden originalni načrt gratis in po izvršenem vzdigovanju prejeto uradni vzdigaten list brez opomina poslan.

Izločevanje in razpošiljanje dobljenih denarjev se zgodi od mene direktno interesentom promptno in v najprejšnji možčnosti.

Obrnite se torej z naročiti

zaupno na

Samuel Heckscher senr.

Banquier & Wechselgeschäft in Hamburg.

Vzajemna hipotekarna zavarovalna banka

na Dunaji, Wallfischgasse Nr. 10.

Kapital v akcijah štiri milijoni goldinarjev av. velj. emitira od 15. julija 1872 naprej:

blagajnične liste

v oddelkih od gld. 5000, 1000, 500, 100, 50

s 5/2 procentnimi obrestmi pri 90dnevem napovedanju.

" 6 " " " " 60 " " " "

" 5 1/2 " " " " 30 " " " "

" 5 " " " " 14 " " " "

" 4 1/2 " " " " 8 " " " "

Obrestni se na željo P. T. vložnikom naprej plačujejo. **Upravni odbor.** (133—1)

Menjavnica dunajske komisijonske banke

Schottenring 18,

(132—1)

emitira.

potegovalne liste

na pozneje zaznamovane vrste srečk in se smejo te sestave že za to k najbolj koristnim šteti, ker je vsakemu lastniku takega potegovalnega lista mogoče vse glavne in stranske dobitke samemu napraviti in razen tega obresten znesek

30 frankov v zlatu in 10 gld. v bankovcih užiti.

Vrsta A. (Na leto 16 vzdigatev.)

Mesečne rate à gld. 10 — Po plačanju zadnje rate dobi vsak deležnik sledeče 4 srečke:

1 5perc. 1860letno drž. srečko za gld. 100.

Glavni dobitek gld. 300.000 s predkupno premijo a. v. gld. 400.

1 3perc. ces. turško drž. srečko za 400 frankov.

Glavni dobitek 600.000, 300.000 frankov efektivno zlato.

1 vojvod. Brunšviško srečko za 20 tolarjev.

Glavni dobitek 80.000 tolarjev brez vsake odštetebe.

1 Insbruško (tirolsko) srečko. Glavni dobitek gld. 30.000.

Vrsta B. (Na leto 13 vzdigatev.)

Mesečne rate à gld. 6. — Po plačanju zadnje rate dobi vsak deležnik 3 srečke.

1 3perc. ces. turško drž. srečko za 400 frankov.

Glavni dobitek 600.000, 300.000 frankov efektivno zlato.

1 vojvod. Brunšviško srečko za 20 tolarjev.

Glavni dobitek 80.000 tolarjev brez vsake odštetebe.

1 Sachsen-Meiningensko srečko. Glavni dobitek 45.000, 15.000 južno-nemške velj.

Zunanja naročila

se promptno in tudi za povzeček store. — Vzdigateni listi se po vsaki vzdigatvi franco — gratis razpošiljajo.

izžrebanje denarjev

Od visoke vlade potrjeno in garantirano veliko

ima dobitke v vkupnem znesku okolo

1 milijon 900.000 tolarjev pr. krt.

ki pridejo v sedmih oddelkih do gotove določebe.

Glavni dobitki ev. tol. pr. 100.000, 60.000,

40.000, 24.000, 16.000, 12.000,

10.000, 3 á 8000, 3 á 6000, 4 á

4500, 4400, 8 á 4000, 9 á 3200, 10 á

2400, 26 á 2000, 5 á 1600, 53 á 1200,

104 á 500, 6 á 600, 206 á 400, 256 á

200, 340 á 50 in okolo 31.000 á 44, 40,

30 itd.

Prihodnja vzdigatev bude

17. in 18. julija t. l. (123—8)

in veljajo za njo

cele originalne srečke a. v. gld. 7. — kr.

polovične " " " " 3, 50 "

četrtne " " " " 1, 75 "

katero za frankirano poslan znesek (najlegotnejše v rekomandiranih pismih) promptno in močete v največji ošajavo pošiljati. Dobljene denarje kakor

uradne z državnim grbom predvidene vzdigavne liste dobi vsak interesent precej po storjeni vzdigavni poslane. Načrti gratis in franko. Obrnite se zaupno na vedno od sreče oblagodarjeno bankno hišo

Siegmond Heckscher, Hamburg.

Liebig'ov Kumys-ekstrakt

od dunajske zdra niške oblasti kot zdravilo priznan in od krakovske učene družbe posebno priporočan, po soglasnem pritrjujanju medicinskih fakultet prvo vseh do zdaj proti plučni sušici poznanih in rabljenih zdravil.

Taisto ozdravlja brž in surno: jetiko, (celo v razvitem stanju) tuberkulo o prikazki: kašljanje krvi, hektična groznica, zunanjkovanje sapa zelodni, črevni in bronhialni katar, anemijo (uboštvo krvi) vsled dolgih boleznin in nadejvanega rabljenja merkurijala, chlorosis (bledokrvnost), asthma, smenje, bojenje hrbtnega mozga, hysterijo in slabost živcev.

Za st klenico I gold. a. v. Kištice od 4 steklenice doli do vsake mere. Razpošiljajte na vnenje oskrbuje generelni zalog

„Kumys-Heil-Anstalt“

Wien, Mariahilferstrasse 36. Bern (S. Friedli jun.)

NB. Dozdaj brez vspela — z medicino — zdravljeni bolniki naj zaupno z Liebigovim ekstraktom zadnji poskus naredo.

Turnske ure,

jako dober kup, najbolje konstruirane, s 3letno garancijo in plačili v obrokih se dobivajo po želji pri izdelovalcu

Janez M. Pogatschnigg.
(97—9) Podnart-Kropa na Gorenjskem.

Vinski kamen,

star kositer, med, kuper, železo in svinec; ovčje kože, telečje kože, ovčje volno, kože divjih živali in vosek; dalje kosti, parklje, cunje, sukno, usnje in odpadke od papirja kupuje v velikem in na drobno po najvišjih cenah

Jakob Schlesinger,
(128—2) v Mariboru, grajski trg št. 8.

V slabem prebavljenji

z izvršnim vspehom rabljeno.

Gospoda dvornega zalagarja **JANEZA HOFF-a** centralna zaloga.

Dunaj, Kärntnering 11.

Altstadt bei Goldenstein, 8. aprila 1872. Prosim, da mi prijazno pošljete **5 skatelj sladovega čokoladnega prahu in 5 funtov sladove zdravilne čokolade** s podukom o rabljenji vred po poštenu podvzetju.

Jožef Bittner, praktičen zdravnik.

Brod (Slovanska), 12. aprila 1872. Veseli me, da vam morem poročati o dobrem učinku od Vas pripravljanih sladovih preparatov. Posebno **sladovo čokolado** sem večkrat v slabem prebavljenju kot krepčevalo, **lahko prebavljiv in dobrookusen pomoček** z jako dobrim vspehom rabil. Z denašnjim Vas prošim, da mi z vračajočo se pšto, po poštenu povzetju en funt sladove zdravilne čokolade št. 1 in dva paketa **prvih sladovih bonbonov** prijazno pošljete.

Dr. Schulhof, c. k. nadlečnik.

V **Ljubljani** pravo samo pri gosp. **Martinu Golobu.**
V **Ipavi:** Ant. Déperis. (117—2)

Posebno koristno

ponujanje sreče.

Sreča in blagoslov pri Cohnu.

Velika od države Hamburg garantirana denarna loterija v znesku nad

1 milijon 860.000 tolarjev.

Ta koristna denarna loterija je sedaj vnovič z dobitki jako znamenito pomnožena, ima samo **58.000** sreček, in se bodo v malih mesecih v 6 razdelkih **slededeći dobitki gotovo dobili**, namreč: 1 dobitek event. **100.000 tolarjev**, specijelno **100.000, 40.000, 24.000, 16.000, 12.000, 10.000**, 3krat **8000**, 3krat **6000**, 4krat **4800**, 1krat **4400**, 7krat **4000**, 9krat **3200**, 10krat **2400**, 26krat **2000**, 4krat **1600**, 53krat **1200**, 103krat **800**, 5krat **600**, 2krat **480**, 205krat **400**, 255krat **300**, 5krat **280**, 340krat **80**, 14.610krat **44**, 40.13.750krat **20, 8, 6, 4 & 2 tolarja**.

Vzdigovanje dobitkov drugega oddelka je uradno na

17tega in 18tega julija t. l.

določeno in velja za-nj renovacija za

celo originalno srečko samo **7 gld. av. v.**
polovično " " samo **3 1/2 " av. v.**
četrtina " " samo **1 3/4 " av. v.**

in pošiljam te originalne srečke z vladnim grbom (ne od prepovedanih promes ali privatnih loterij) za frankirano poslan znesek tudi v najdaljše kraje čestitim naročevalcem precej.

Uradni vzdigatveni list in

pošiljanje dobljenih denarjev

se zgodi precej po vzdigatvi vsakemu deležniku promptno in molčečno.

Moj posel je, kakor znano, najstariši in najsrečnejši, ker so pri meni udeleženi že najvišje glavne dobitke tolarjev **100.000, 60.000, 50.000, mnogokrat 40.000, 20.000, prav gostokrat 12.000 tolarjev, 10.000 tolarjev itd. itd., in zadnjič pri vzdigatvah v mesecu maju t. l. izvršenih vkupni znesek nad 80.000 tolarjev po uradnih izkazih dobitkov pri meni dobili.**

Laz. Sams. Cohn

in Hamburg.

Haupt-Comptoir, Bank- und Wechselgeschäft.
(127—5)

Oznaniilo (129—4)

Glavni dobitek
ev. 300.000 mark
nove nemške
državne veljave.

sreče.

Dobitke
garantira
država.

**Povabilo k udeležanju pri
mogočih dobitkih**
od države Hamburg garantirane velike denarne loterije, v kateri se

4 milijoni 650.000 mark

gotovo dobiti morajo.

Dobitki te koristne državne loterije, ki vsled načrta samo še **58.000** sreček ima, so slededeći: namreč 1 dobitek event. **300.000** mark nove nemške drž. veljave ali **100.000** tolarjev pr. krt., specijelno mark krt. **150.000, 100.000, 60.000, 40.000, 30.000, 25.000, 3krat 20.000, 3krat 15.000, 4krat 12.000, 1krat 11.000, 7krat 10.000, 9krat 8000, 10krat 6000, 26krat 5000, 4krat 4000, 53krat 3000, 103krat 2000, 212krat 1500, 1200, 1000, 600krat 500, 300, 200, 14.600krat 110, 20krat 100, 50, 13.740krat 20, 15, 10 & 5 mark, in dojdejo ti v malih mesecih v 6 oddelkih do gotove določbe.**

Drugo vzdigovanje dobitkov je uradno na **17. in 18. julija t. l.**

odločeno in velja za-nj renovacija za

celo originalno srečko samo **7 gld. a. v.**
polovično " " samo **3 1/2 " " "**
četrtino " " samo **1 3/4 " " "**

v bankovcih in pošiljam te od države garantirane originalne srečke (nobene prepovedane promese) za frankirano poslan znesek tudi v najdaljše kraje.

Vsak udeleženec dobi od mene zraven svoje originalne srečke tudi originalni z državnim grbom prevedeni načrt gratis in po izvršenem vzdigovanju precej uradni vzdigatveni list brez opomina poslan.

Izplačanje in razpošiljanje dobljenih denarjev se zgodi od mene naravnost interesentom promptno in v najstrožji molčečnosti.

Obrnite se torej zaupno z naročili pod napisom

Samuel Heckscher senr,

Banquier & Wechselcomptoir in Hamburg.

Gradec
Sporgasse.

J. PURGLEITNER

Gradec
Sporgasse.

lekarnica „pri jelenu“ v Gradcu.

Janez Eichler, lekarnica, St. Leonharderstrasse, Gradec, **Bankalarstjevi dediči,** lekarnica v Mariboru, **Franz Rauser,** lekarnica v Celji, **Karagyma,** lekarnica v Ptuj, **Peter Birnbacher,** lekarnica „pri obelisku“ v Celovcu.

Ta sok se je dozda, tudi po zdravniškem prepričanju, na iznenadeno ugoden način izkazal, posebno za kašelj, gripo, nahod, hripavost, boleznj v vratu in v prsih. Mnogi prejemniki zagotavlajo, da jim je ta sok postal nepogrešljiv in da se imajo samo temu zdravilu zahvaliti za zljajšanje in mirne noči. Vsled svojega prijetnega okusa nij samo otrokom mil in koristen, temuč starim, hromim, na plučah bolanim ljudem potreben, javnim govornikom in pevcem ugoden pomoček proti kosmatemu glasu ali celo hripavosti.

Engelhoferjeva esencija za muskule in živece

iz aromatičnih planinskih zeli,

proti revmatičnim bolestim v licu in udih, proti glavobolu, omoci, šumenju po ušesih, trganju po križu, slabosti udov, posebno pri silnem delanju in hojenju, proti občni slabosti živecev in trupla, bodenju na skrani, hemoroidalnim bolestim in posebno proti slabosti spolnih delov in po njej začasno uzročeni nemoči.
1 steklenica 1 gld.

Dr. Schoepferjeva Hienfongova esencija.

Ta esencija je radikalno zdravilo za vse boleznj v želodcu in prebavljanju. Ako se po 15 do 20 kapljic, v prvih slučajih žličice za čaj enkrat in do doseženega vspeha večkrat vzame, pomaga precej za želodčev krč, koliko, napihovanje, telesne bolečine in slabo prebavljanje. Ako se vsak dan rabi, odpravi vse boleznj spodnjega trupla, razvedri duha in okrepča živece. Lišaj in druge trdovratne kožne boleznj se naglo in brez nevarnosti ozdravijo, ako se vsak dan po 4—6krat koža s to esencijo podrgne. — Več v poduku o rabljenji.
1 steklenica 60 kr.

iz podfosforičnokislega apna po
Grimault-u v Parizu.

To novo zdravilo je priporočeno za zdravljenje sušice, nadehe, plučne tuberkuloze, strdenjejeter in odpravi na iznenadljiv način najznamenitejše prikazni takih boleznj.

Pod njegovim vplivom se potolazi kašelj, ponočno potenje izgine in bolnik dobi v najkrajšem času zdravje in zdravo podobo.

Slabotnim otrokom krepča kosti.

Steklenica 1 gld.

Gastlov kri čistee čaj,

1 paket 50 kr.

Stomatikon,

Ustna voda od dr. Brunna, zdravnika za zobe.

Ako se ena žlica te ustne vode v kupico vlije, dobro je za snaženje zob, kakor tudi za izplaknevanje ust, odpravi slab duh iz njih, posebno pri votlih in gnjilih zobeh in oživi in okrepča zobno meso.
1 steklenica 88 kr.

Dr. Wuchta-jeva maža iz zelišč.

Javna zahvala.

Konec podpisani je dolgo časa imel tako hud protin v obeh nogah, da je samo z dvema bergljama se gibati mogel. Po mnogovrstnem zdravljenju, med tem tudi zdravilne kopeli, svetovali so mi med dr. Wuchta-jevo mažo iz zelišč iz lekarnice „pri jelenu“ gospoda Jožefa Purgleitnerja v Gradcu. Samo štiri tedne sem to mažo rabil in bil sem prost svojih bolečin in sem tudi toliko okreval, da mi nij bilo treba bergelj ter sem mogel že hoditi samo s pomočjo palice po svojih opravkih.

Čutim se zato dolžen, vsem, ki imajo tako bolezen, najgorkeje priporočati, naj rabijo to skrajno dobrodejno mažo.

Gradec, 22. septembra 1863.

Jožef Loder, gostilničar.

Matija Pilz, kot priča.

L. G. Hochecker, kot priča.

Opazovanja vredno.

Nad štirideset let sem služil pri vojakihi v vseh razmerah, izvrševal najrazličnejše opravke po pisarnicah, kakor tudi v vojski, kakor tudi pri katastro in vojaškem mapiranjui itd., in vsled tega sem dobil zraven mnogotere rane in udarce, med temi dve krogli, kar mi je pripravilo razne slabosti kot: gluhoto, hromost, zakrite hemoroide in preselejujoči se revmatizem, zdaj sem pa že dolgo vsled rabljenja med dr. Wuchtajeve maže iz zelišč brez masčobe in smole popolnem ozdravil; zato sem napoten to necenljivo zdravilo zaradi njegove posebne in gotove zdravilne moči vsem vojaškimi tovarišem najbolje priporočiti.

Gradec, 5. aprila 1869.

Jožef pl. Anacker, c. k. major.

1 steklenica 1 gld.

(118—4)